kn.remissvar@regeringskansliet.se
isabella.jonefjall@regeringskansliet.se
kn.rs@regeringskansliet.se

Vår referens/dnr:
2026-162

Er referens/dnr:
KN2026/01561

2026-11-16

Remissvar

Ett nytt system för miljösanktionsavgifter

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 49 bransch- och arbetsgivarförbund. Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian och vill anföra följande.

Svenskt Näringsliv avstyrker den övervägande delen av promemorians förslag.

Förslaget innebär en omfattande förändring av systemet för miljösanktionsavgifter. Svenskt Näringsliv anser att beredningsunderlaget behöver kompletteras, särskilt när det gäller EU-rättens krav, rättssäkerheten vid myndigheternas prövning och gränsdragningen mot straffrätten. Även konsekvenserna för företag och myndigheter bör belysas närmare.

Behovet av ett fördjupat underlag

Promemorian föreslår att dagens fasta miljösanktionsavgifter kompletteras med rörliga avgifter. Storleken på en rörlig avgift ska bestämmas i det enskilda fallet inom ett angivet beloppsspann och med hänsyn till omständigheterna kring överträdelsen.

En sådan förändring ställer höga krav på att reglerna är tydliga och förutsebara, särskilt när det gäller vilka överträdelser som kan leda till en avgift och vilka omständigheter som ska beaktas när avgiftens storlek bedöms. Risken för en varierande tillämpning behöver problematiseras vidare.

Svenskt Näringsliv anser att bestämmelserna som promemorian hänvisar till och deras betydelse för de föreslagna ändringarna bör redovisas och analyseras tydligare. Det bör framgå vilka av de föreslagna ändringarna som krävs för att uppfylla EU-rätten, vilket nationellt handlingsutrymme som finns och varför de valda lösningarna är lämpliga.

Administrativa sanktioner och straffrätt

Vid tidigare reformer av miljöbalkens sanktionssystem har en utgångspunkt varit att begränsa det straffrättsliga området och i stället lägga större vikt vid miljösanktionsavgifter för vissa mindre allvarliga överträdelser.

Svenskt Näringsliv anser att en tydlig gränsdragning mellan administrativa och straffrättsliga sanktioner fortsatt är viktig. Även om den grundläggande uppdelningen behålls innebär rörliga avgifter att beslutsmyndigheten ska göra mer omfattande individuella bedömningar än vid fasta avgifter. Det kan göra det svårare för verksamhetsutövare att förutse avgiftens storlek och medföra en risk för att liknande fall bedöms olika.

Mot den bakgrunden bör konsekvenserna för rättssäkerheten analyseras närmare. Det gäller bland annat utredning och bevisning, hur besluten ska motiveras och möjligheten till överprövning. Även förhållandet mellan olika sanktioner och risken för dubbelprövning bör belysas.

Myndigheternas prövning och avgifternas storlek

Enligt förslaget ska en rörlig miljösanktionsavgift som huvudregel beslutas av tillsyns- eller marknadskontrollmyndigheten.

Svenskt Näringsliv anser att lämpligheten i att låta länsstyrelser och andra förvaltningsmyndigheter bestämma avgifternas storlek måste analyseras närmare. Till skillnad från ett system med fasta avgifter, ska myndigheten göra en samlad bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet, bland annat om överträdelsen har begåtts med uppsåt eller av oaktsamhet. Det ställer höga krav på utredning, bevisvärdering och motivering av avgiftens storlek.

Det bör därför konsekvensutredas hur tillräcklig kompetens och ska säkerställas. Tydliga riktlinjer för hur avgiftens storlek sätts är nödvändiga. Hur verksamhetsutövaren ska få möjlighet att ta del av och bemöta underlaget måste också förtydligas.

Den föreslagna ansvarsfördelningen mellan kommun och länsstyrelse väcker även frågor om handläggningstid och kostnader. För- och nackdelarna med denna och alternativa lösningar bör därför utvecklas ytterligare.

Proportionalitet och konsekvenser för företag

Svenskt Näringsliv ser positivt på att en avgift ska kunna sättas ned när den annars vore oskälig. Det bör dock tydliggöras hur möjligheten är avsedd att tillämpas. Det bör exempelvis kunna beaktas om en verksamhetsutövare genom egenkontroll har upptäckt och skyndsamt rättat ett fel, eller om en överträdelse beror på omständigheter utanför verksamhetsutövarens kontroll såsom försenade analyssvar. Även den samlade effekten av avgifter för flera likartade överträdelser behöver kunna beaktas.

Betydelsen av tidigare överträdelser och verksamhetsutövarens finansiella ställning behöver övervägas närmare. Det bör särskilt klargöras vilken betydelse en tidigare överträdelses art och allvar samt tiden mellan överträdelserna ska ha.

Det bör tydliggöras hur faktisk påverkan på miljö och hälsa, liksom risken för sådan påverkan, ska beaktas vid bestämmandet av avgiften. Även betydelsen av förebyggande

åtgärder som har begränsat konsekvenserna av en överträdelse bör belysas.

Konsekvensanalys

Slutligen bör konsekvensanalysen utvecklas. Företag kan påverkas inte bara av själva avgiften utan också av osäkerhet om sanktionsnivåer, mer omfattande utredningar och kostnader för att hantera ärenden. Effekterna för företag av olika storlek och i olika branscher, liksom resursbehovet hos berörda myndigheter, bör belysas närmare.

Svenskt Näringsliv anser sammanfattningsvis att underlaget behöver kompletteras innan förslaget genomförs. Det fortsatta arbetet bör ske i dialog med näringslivet.

Catharina Elmsäter-Svärd
vice vd Svenskt Näringsliv

Lina Hagström
Expert tillståndsfrågor och miljöjuridik